

Előfizetési árak:
 egész évre 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések mértékelt árak szerint.
 A lap megjelenik minden szombatkor.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak.
Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hova a lap anyagi részét illető közlemények és előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadó tulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

Házi tűzhely védelme.

A huszadik század a szociális intézmények korszaka. Minden világrészben, szociális törekvések törnek elé; ha nem is egyforma mértékben, de már láthatjuk mindenütt csiráját e törekvéseknek, melyek az elnyomott szegény osztály, a munkásság, a kis emberek felsegítésére, védelmére, irányulnak. Kezdik belátni az emberek, a kormányok, hatóságok, hogy épen a békés idő a legjobb arra, hogy a szegény alsóbb osztály feljajdulásán segítve lehessen, nem várva be azt az időt, midőn az lerázni akarván magáról a súlyos terheket, fegyvert fog jogainak, megélhetésének biztosítására.

Eme humánus törekvések elől Magyarország sem térhet ki. Ellenkezőleg éppen nekünk magyaroknak legnagyobb szükségünk van szociális reformokra, mert hiszen csak egy maroknyi nemzet vagyunk és e maroknyi nemzet is fogy napról-napra. Nagyon nehéz a kis emberek megélhetési viszonya nálunk; a mi nek meg is van a természetes következménye. A kivándorlási statisztika holt számadatai elszomorító képet nyújtanak erre vonatkozólag.

De szükség van szociális reformokra azért is, hogy meggátoljuk a téves szocializmus terjedését, mely hazánkba termékeny talajra talált.

A társadalomnak, a hatóságoknak, a kormánynak, vállvetve kell szociális bajaink megszüntetésére hatni okos, cél tudatos humánus törekvésekkel, intézményekkel, törvényekkel.

Azért hát örömmel üdvözljük Szabadka városát, mely a kispazdák védelmére a homstaid (házi tűzhely védelme) intézmény létesítésének törvénybe iktatása érdekében országos mozgalmat indít.

A homstaid nem új intézmény. Észak-Amerikában, az egyesült államokban már régen életbe lépett s törvénybe iktatott. Lényege abban áll, hogy a *kis emberek háza, földje, követelése háziútora, műhelye, ki vannak véve a végrehajtás alól.*

S itt valóban szociális missiót teljesít a homstaid intézmény.

Szabadka városát e törekvésért dícséret illeti, de ha közelebbről vizsgáljuk az indítványt menten egyoldalunak fogjuk találni, a mennyiben az csupán a kispazdákra érinti. Hát ez nem is helyes! Nem helyes azért, mert ez által a kispazdák előnyben, mondhatnánk mintegy priviligiumban részesülnének a többi kisemberek, munkások, kispárosok fölött, a kiknek helyzete sem különb, talán rosszabb övéknél, de nem helyes ez továbbá azért, mert ez által a társadalom mintegy megtagoltatnék, — már pedig lehetetlen ezen ország társadalmát földmivelő és nem földmivelő népre osztani.

Azért hát feltétlenül megkivántatik, hogy *a házi tűzhely védelme (homstaid) ne csupán a kispazdákra, hanem a többi kis emberekre, munkásokra, kispárosokra és egyéb kisebb existenciákra is kiterjesztve legyen.* E nélkül meddő, sikertelen lesz minden törekvés! Találni kell egy „modus vivendi” arra nézve, hogy a többi kis embereknél milyen tárgyak vonassanak ki a végrehajtás alól.

A házi tűzhely védelmének az összes kis emberekre való alkalmazása, illetőleg törvénybe iktatása gazdasági előnnyel járhat, míg annak a kis emberek csupán egyik ágazatára való alkalmazása meg-

bontván az egyensúlyt, harmóniát, gazdasági-, társadalmi- esetleg politikai összeütközést is szülhet. Azért hát jó lesz okosan eljárni ez üdvös szociális reform keresztülvitelénél!

Gazdasági ismétlő-iskolát Ujpestnek.

Midőn az ujpesti tanítói járáskör, szentendrei gyűlésén, egyhangulag elhatározta, hogy a „gazdasági iskolának” Ujpesten leendő felállítását fogja kérelmezni, tisztában volt azzal, hogy a gazdaságnak azon ágára, a melyet „mezőgazdaságnak” nevezünk, a legkevesebb tér kínálkozik Ujpesten, de itt vannak a gazdaságnak egyéb ágai, itt van a gyümölcs- és konyha-kertészet, faápolás, parkkészítés és gondozás, szőlőművelés, itt a lótenyésztés és sertéshizlalás, aprómarha-tenyésztés, tehenészet a tejkezeléssel, selymészet, ugyszintén améhészet főleg a fiúk számára; a kötés, horgolás, varrás, a háztartás stb. stb. fel egészen a gyermek ápolásig, főleg a lányok számára.

Ezen keretbe be volna illesztendő a *slöjd* és pedig ennek a gazdasági ága rajz- oktatással kiegészítve. A gyakorlati rész mellé esatlakoznék azután, olvasmány alapján tanítva, a természetrajz és természettan, a geographia a történelemmel s az étellel oly szorosan összefüggő számtan; végül a gazdasági ismétlő- oktatás főágát képezné a *nevelés*.

Ugyhiszem, mindezekre nemesak hely, hanem szükség is van Ujpesten, a hol az ipar fejlesztése mellett, a föld érték szerinti kihasználására éppen úgy kínálkozik alkalom, mint bármely más községben.

Avagy nincsen itt, a hol egy négy szögöl föld értéke 10 és 60 korona közt változik — száz meg száz olyan hold, a mely megmunkálatlanul hever? Avagy nincsenek itt elég nagy számban olyan telkek, melyeknél esu-

A gyónás titkának áldozata.

— Elbeszélés. —
 Irta: Brankovics György.
 (Folytatás.)

III.

Néhány perecz mulva a beteg szobájába lépett a bankár ifjabb fia Pál.

— Mit kívánsz, atyám! kérdi Pál atyja homlokát megéskölve.

— Nagyon sok mondani valóm volna, de az idő rövid, csak annyit mondok tehát neked, hogy minden földi gazdagság és szerencse csak mulandó; az igazi boldogság és lelki öröm csak az Isten segítségével s az Istennél lehet fel. Keresd fel tehát a vallás ösvényét, s igyekezzél azon még jókor az Isten közelébe eljutni. Igérd meg ezt halálos ágyamon.

— Édes atyám, miért foglalkozol most ilyen dolgokkal a melyekkel soha sem törődöttél?

— Eppen, azért Pál, kérlek, ha szereted atyádat — igérd meg. . .

— Igen atyám, — mondá Pál, — kívánságodnak igyekezni fogok eleget tenni!

— Köszönöm! Es most még egyet! Hozzál most a pénztárból, 40,000 forintot, tedd be egy dobozba, s helyezd el az íróasztalom fiókjában, zárd be az íróasztalt s a kulcsot ad át nekem.

— De

— Ne kérdezzél semmit Pál, tégy kívánságom szerint. Siess, siess, nehogy elkéssek.

Pál gyorsan kisietett a szobából, s néhány perecz mulva visszatért egy dobozzal.

— Benne van a pénz, Pál?! kérdi az atya. — Mutasd! Pál az ágyhoz lépett, felnyitá a dobozt s megmutatta a negyven darab ezret.

Vámosy a megkönnyebbülés sóhajával dőlt vissza párnájára, de teljesen csak akkor nyugodott meg, midőn az íróasztal kulcsát is átvette fiától.

— Köszönöm Pál, rebegé a halálos beteg, ezzel — — — nem folytatta tovább, ne tudják meg a fiai, mi ézelja volt azzal a pénzzel; ne tudják meg, hogy a „Vámosy Vilmos és fia” ezég nem oly tiszta, mint a milyennek a világ tudja; ne tudja meg senki, hogy Vámosy Vilmos nem volt oly becsületes, mint a milyennek mindenki hitte. — És mégis, ha nem csak az Isten előtt, hanem a fiai előtt is megalázkodott volna egy kissé, sok szenvedést háritott volna el egy ártatlan ember fejről.

IV.

Midőn a lelkész a minisztráns-gyerekekkel megjelent, a házi orvos karonfogta Pált és ama szavakkal: Ha szereti atyját, hagyja őt magára a lelkésszel, engedje őt kibékülni istenével, — kivezette a fiatal embert a szobából.

Pál csak vonakodva hagyta el a szobát, a melyből csakhamar a minisztráló gyerek is kilépett s így a beteg egyedül maradt a lelkésszel.

A gyónás sokáig tartott, de végre mégis megtörtént, a ministránus behivatván a beteg megáldozott s az utolsó kenetet felvette. A lelkész csakhamar kilépett a folyósón s a a szolgának tudomására adta, hogy távozása előtt beszélni óhaját a fiatal urakkal.

Péter és Pál a lelkészhez siettek.

— Az én küldetésem, uraim, be van fejezve — mondá a lelkész. — Atyjukat nyugodtan és boldogan fogják találni s ha meghal, az istennel kibékülve, mint jó katolikus keresztény fog az örökké valóságba térni. Arra kérem önöket általam, hogy menjenek hozzá, egy alapítványról óhaját még önökkel beszélni, a melyet római katolikus árva gyermekek javára óhaját tenni. Ha édesatyjuk akaratát teljesíteni akarják, az ő felhívása következtében szívesen állok rendelkezésükre az árvaház megvalósításánál.

A fivérek némán hajtották meg magu-

pán az eladásnál való nyereséggel várja a tulajdonos a tőke kamatját. Mekkora veszteség ez az országra?! A gyári munkából kiszorult munkás proletárrá, bűnök fűzőjévé lesz; napszámosságaink télen a népkonyha kegyelméből élnek; míg a konyhakertészethez szokott és abban mesterekké képzett bolgárok gazdagodva térnek ősszel vissza hazájukba.

Hány ujjpestilakost foglalkoztathatnának, továbbá a meglehetősen nagy számú ujjpesti parkok, kertek, ha erre az embereket valaki nevelné? Van-e jó szőlőmunkásunk? Van-e lovat jól gondozó kocsisunk elég? Hogy a házi eselések dolgában minő állapotok vannak, arra már egy szavattal sem pazarlok csak azt hozom fel, hogy ha az Ujpesten körülbelül 10.000-re tehető munkás családanya ráneveltetnék arra, hogy idejét ne csak az ebéd, estebéd-főzéssel, ne csak a pletykával, ne csak a férj keresményének ezélszerűtlen elköltésével, akárhányszor dorbézolással töltse, hanem udvarán, — ami még, higyük el, aránylagosan nem nagyon kiesiny, — majorságot, télire egy pár malacot neveljen, ha arra szoktatnók, hogy az udvar zugolya ép úgy megtermi a répa és petrezselyem gyökerét, mint a burját; ha arra ambíciósnálók, nevelnők az anyákat, hogy nem a majomszeretben rejlik a gyermeknevelés titka; ha a dolghoz szokott anyák a férj keresményét megkészszeréznék: mekkora volna Ujpesten a változás?!

És erre törekednék Ujpesten a gazdasági ismétlő-iskola. Gyermeké hogy volna-e?! Én 300-at számítottam ki a tankötelesek megfelelő százalékából. Most ez a 300 gyermek Ujpest lakosságának a legesleg alja. Olyan, aki kiszorult a polgári iskolából, nem kell inasnak s így iparostanoncz-iskolába sem járhat; nem dolgozik s így nem keresvén üldözi a szülő, vagy miután a szűk házfűszerekben unja magát, esavarog; olyan ez a gyermekserég, mint a parlagon hagyott föld; nap-nap után dudvásabb, burjánosabb szivben és testben egyaránt s mint ilyen rontója az utánzásra annyira hajlammal bíró apróbbaknak. Ha egyéb nem, az erkülesi nevelés kérdése is elég ok volna arra, hogy ezen páriákat oltalom alá vegyük.

De miért éppen gazdasági ismétlő-iskolában?!

A régi rendszerü, az 1868. XXXVIII. t.-cz.-ben gyökeredző ismétlő-iskola nem vált be sehol; a tanulók a szervezet hiánya miatt Ujpest ismétlő-iskoláiban sem tanulnak semmit, és így mindenekelőtt a szerve-

kat s távozni engedték egyetlen köszönő szó nélkül a lelkeszt.

Midőn atyjuk szobájába léptek, a beteg kezei keresztbe fonva feküdtek mellén, szeméi le valának csukva, az ajkai azonban mozogtak s imát rebegtek.

Mély fájdalommal szemlélték a fluk az imádkozót s egyik sem merte kérdésével háborgatni. Végre azonban megnyiták a beteg szeméi, észre vette gyermekeit s kezét nyújtá feléjük.

— Atyám! kiáltá a két fiu, könyvelt szemekkel egyszerre.

— Ah, fiaim, — susogta a beteg, — most már boldog vagyok, az Istennel kibékülve halok meg s most azért imádkoztam, hogy ti ketten, ne várjátok be a halál óráját, hanem találjátok meg mielöb a jámbor emberek ösvényét. Közölte veletek végső akaratomat?

— Igen atyám, kívánságod parancs s teljesíteni fogjuk, — válaszolá Péter.

— „Az isten áldjon meg gyermekeim!“ mondá halkán — de a nevémet ne emlísték az alapító levélben. És most aludni szeretnék — fáradt vagyok — fáradt gyermekeim! Isten áldjon meg titeket.

Vámosy Vilmos a dusgazdag, az irigyelt bankár tényleg elaludt, de álma örök volt. Nem ébredt föl többé, a szeméit Pál fia zárta le. (Volyt. köv.)

zet változtatásamellé kell állást foglalnunk. Hogy éppen gazdaságának kereszteljük és nem kertészetinek, vagy slójdinek az iskolát, annak egyenes oka az, hogy törvényünk csak ilyet ismer. De hogy az 1868. XXXVIII. t.-cz.-re alapított új gazdasági ismétlő-iskola „Szervezeti szabályzata“ a gazdaság különböző ágai körül a vidéki viszonyok szerint enged, sőt kötelező választani: azt minden tanító embernek tudnia kell és hogy én a gazdasági slójdre s a velejáró rajzoktatásra igenis gondoltam, maga Németh Gyula a tanum, mivel ezt már ezelőtt több mint egy évvel tárgyaltam.

A „gazdasági ismétlő-iskola“ szükségességét bizonyítja Budapest székesfőváros is, a mely már 4 ilyen iskolát szervezett. Bizonyítja az Ujpesten egy kalap alá vonható Erzsébetfalva, mely ismétlő-iskoláját — gazdaságivá alakította át. Nyíltan szólva, a ma már 1600-on felüli gazdasági ismétlő-iskola hőmérője egyszersmind a tanítók törekvésének is.

Mindezekre pedig a község érdemes képviselőtestületének és méltó előljáróságának kíváncsian első sorban a figyelmét felhívni, mert az ügy csak a község támogatása mellett juthat diadalra. A tanítóság nevében a gondnokság; egy megokolt memorandummal fogja a képviselőtestületet felkeresni, melyben gyakorlóterületet, felszerelési költséget és az állam által a tanítók számára engedélyezendő fizetésnek 100—100 forintig való kiegészítését fogja kérelmezni.

A szent ügyért vállalják el e csekély terhet.

Ebben különben nem is kételkedhetünk, mert az oly község, mely — igen helyesen — egy pár siketnémáért 600 kornát s ugyanily helyesen, az ipariskoláért oly szép összeget áldoz, 300 elhagyott gyermek nevelésétől nem sajnálhat egy pár száz kornát még az esetben sem, ha abból csak egy igen kis százalékot menthetünk meg az erküles életnek, s a művelt magyar társadalomnak!

Józsa Dániel.

H I R E K.

— A gödöllői Erzsébet-szobor leleplezése. Néhány nap még, s a felejthetetlen királyasszony emléket egy remek szobor is megörökíti Gödöllőn, a hol annyi kedves órát töltött a boldogság napjaiban. A leleplezési ünnepély programja a következő: 1. Ó eszászari és apostoli királyi felsége hódolatteljes fogadtatása a szoborbizottság által. 2. Kölcsey himnusza. Éneklék a dalárdák. 3. A szoborbizottság elnöke, ó eszászari és apostoli királyi felsége legmagasabb engedélyét kéri a leleplezésre. A lepel lehull. 4. A leleplezés alatt a dalárdák Kern Aurélnak, Erdélyi Zoltán alkalmi költeményére szerzett himnuszt éneklék. 5. A végrehajtóbizottság elnöke a földmivelésügyi minisztert felkéri a szobor őrizetbe vételére. 6. A földmivelésügyi miniszter válaszol. 7. Vörösmarthy szöszata. Éneklék a dalárdák. Végül: 8. A szoborbizottság elnöke ó eszászari és apostoli királyi felségének legmagasabb engedélye folytán bemutatja a szoborművészt és a szoborbizottság tagjait. Az ünnepély alkalmával a katonai személyiségek díszfegyverrel, a szoborbizottság tagjai nemzeti díszöltönyben, minden más meghívott vendég reggeli séta öltözékben (fekete kabátban), a hölgyközönség utcaöltözékben (kalappal) jelennek meg. Az ünnepélyre a szoborbizottság által meghívottak a felséges uralkodóház tagjai, az üdvözült Királyné mellett szolgálatot teljesített udvarhölgyek és urak, a m. kir. kormány tagjai, az országgyűlés mindkét háza, (melyek küldöttségileg képviseltetik magukat), végül Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye és Budepest székesfőváros törvényhatóságainak küldöttjei.

— A vármegye közigazgatási bizottsága f. é. május hó 9-én tartotta meg rendes havi ülését s az elmúlt hóról szóló elnöki, ügyész, tanfelügyelő, pénzügyigazgatói és esendőrségi jelentéseket tudomásul vette.

— Uj alapítványi hölgy. Ó felsége a király, Beniczky Agota kisasszonyt, Beniczky Ferencz főispán és neje Bajza Lenke irónó leányát brünni alapítványi hölgygé nevezte ki.

— Jövahagyott szerződések. A vármegye törvényhatósága azon adós-vételi szerződéseket, melyeket a község előljárósága az iskolai czélokra megvásárolt Lőrincz-utca 34. és 36. szám alatti házak tulajdonosaival Fränkl. Murinyák és László Endrével kötött: jóvá hagyta.

— Az ujjpesti cipészek szövetezete. Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter, Wolfner Tivadar országgyűlési képviselő közbenjárására az ujjpesti cipészek szövetezetének megalakítását engedélyezte. E hírünket — mely községünk 240 cipészére nézve a legörvendetesebb — csak azzal egészítjük még ki, hogy az engedéllyel a kormány anyagi támogatása is biztosítva van a szövetezet részére.

— Katonai földmérés és térkép-felvétel. A katonai földrajzi intézet még a nyár folyamán földmérési és térképfelvételi munkálatokat fog a váci és gödöllői járás és így Ujpest község határában is végezni.

— A sütőműhelyek megvizsgálása. A belügyminiszter f. é. április hó 23-án 24150. sz. a elrendelte, hogy a közegészség szempontjából kiváló fontossággal bíró sütőműhelyeket, valamint az ezekben használt edényeket és eszközöket, a feldolgozó anyagokat és ipari készítményeket, ugyszintén a munkásokat illetőleg is, a főszolgabíró az egészségügyi közegek által haladéktalanul vizsgáltsassa meg s a váratlan szemléket és vizsgálatokat mennél gyakrabban tartassa meg. E rendelet szigorú s gyakori fogantatása közegészségügyi s köztisztasági szempontokból bizony nálunk is nagyon szükséges.

— A községi állandó adóügyi bizottság f. hó 13-án d. u. 3 órakor ülést tartott, s az ujonnan keletkező üzletek és foglalkozások bizottsági megadózatásához a saját kebeléből Mády Lajos, Ladányi Zsigmond, Kárpáthy István és Gerő Zsigmond bizottsági tagokat küldte ki.

— Az ipartestület előljárósága f. é. május hó 9-én tartotta rendes havi ülését melyen mindenekelőtt Pohl Károly titkár tett jelentést az ápril havi ügyforgalomról. E jelentés szerint: munkaviszony 819 esetben fordult elő, ebből 475 iparossegéd, a többi gyári munkás, iparossegéd munkába lépett 246, onnan kilépett 229, munkakönyv kiadatott 59, ideiglenes igazolvány 39. Tanonecz szerződöttetett 15, szabadítottatott 15, havi ígtatói szám 256, panasz beadatott 38-ebből hivatalból 31 intéztetett el. Pénztári jelentés szerint havi bevétel 716 korona, kiadás 467 korona 28 fillér. Összes maradt vány a régebbi összeggel együtt 5937 korona 5 fillér.

— Épületek lebontása. Az iskolai építkezések czéljaira átadott telkeken levő épületek közül a Lőrincz-utca 34. és 36-ik számú házak lebontásával — 200 korona ráfizetés mellett — Bráder Mór ujjpesti vállalkozó bizatott meg. Az Atilla-utca régi községé háznak és a mellette levő iskola épületnek a lebontását 3500 koronáért Deutsch Antal és Hahn Ferencz szintén ujjpesti vállalkozók vállaltak el. Ezen épületek anyaga a község tulajdona marad.

— Iparvasut közigazgatási bejárása. Azon keskeny vágányu iparvasutnak, melyet a M. A. V. nyugati műhelytelepén, földszállítás czéljaira Deutsch és Lederer mérnökök építettek f. é. május hó 11-én volt Ivánka Pál főszolgabíró elnöklété alatt a közigazgatási bejárása. Ujpest községet ez alkalommal Zsoldos János főjegyző és Hoffer Miksa községi mérnök képviselték s tiltakozásukat jelentették be az ellen, hogy a lejtiszinezés következtében az összes esapadék és talajvízek Ujpest felé irányulnak. Ennek megakadályozására esatornát kívántak. Tiltakozásuk jegyzőkönyvbe vétetett ugyan, de felhívták, hogy kívánságukat az árok áthelyezés tárgyában eszközözendő bejárás alkalmával — amely f. é. június hó 11-ig meg fog tartatni — terjesszék elő.

— Az állami iskolák építkezési alapja és Ujpest község 5% iskolai pótdadó tartozására vonatkozó leszámolás f. hó 15-én ejtetett meg. Jelen voltak: Tóth József kir. tanácsos tanfelügyelő, Illek Vince gond-

noksgái elnök, Mády Lajos gondnoksgái tag és az előjáróság. E lezárolás szerint a község két rendbeli tartozása 1900. év végére mintegy 22.000 korona. Teljes összegben megállapítható azért nem volt, mert az 1899. évi közvetlen adófizetők állami adó leírásának adatai beszerzésére most történt meg az intézkedés, a mely adatok beszerzése után ezen összeg még néhány száz koronával apadni fog. Ugy haljuk, hogy ezen összegből a közoktatásügyi miniszterium 40 hitoktatót szándékozik fejenként 40 korona tiszteletdíjjal megjutalmazni a fennmaradó összeget pedig a polgári leányiskola kibővítésére fordítja.

— **Halálozás.** *Schöber Károlyné* szül. Hajdy Irma f. é. május hó 13-án, életének 64-ik évében jobblétre szenderült. A boldogult földi maradványai f. hó 14-én tétettek a helybeli temetőben örök nyugalomra. Az elhunytban Schöber Károly tüzoltóparancsnok nejét s nyolcz gyermekének a szerető anyját gyászolja.

— **A menetdíj kedvezményért folyamodók figyelme.** A m. kir. államvasutak igazgatósága és üzletvezetőségei a féláru vasuti jegy váltására jogosító egyszeri utazásra szóló igazolványokat újabb megállapodás értelmében nem közönséges, hanem ajánlott levélben küldik meg a folyamodóknak. Minthogy a menetdíj kedvezmény elnyerése az illető folyamodónak kizárólagos magánügyét képezi s a postai szabályok az ajánlási díjnak portoképpen való beszedését nem ismerik, a legalkalmasabb ha a folyamodók kérelmük előterjesztésekor az igazolvány megküldésének ugy ajánlási (25 fill.) valamint levéldíját (10 fill.) is, tehát 35 fillért levéljegyekben beküldik a m. kir. államvasutak igazgatóságához, illetve üzletvezetőségeihez.

— **A közsegélyre szorult 1848 49-iki honvédekre** vonatkozólag a főszolgabíró elrendelte, hogy a nők 30 korona és a nőtlenek 20 korona havi segélyben részesüljenek. Ujpestnek 6 ilyen közsegélyre szült negyvennyolczas háztartás van s így segélyezésük a község háztartását körülbelül 1800 koronával terheli meg.

— **Szociálpedagógiai kirándulás a Népszigeten.** *Endre János* f. ö. tanító az angyalföldi elemi népiskola III. a) fiú osztályának növendékeivel f. é. május hó 16-án d. u. 4 órakor az ujpesti népszigeten *szociálpedagógiai kirándulást* rendez, melynek következő a műsora: 1. „Szózat”, éneklük: a növendékek. 2. A szülők és a gyermekek vasárnapja. Előadja: Endre János. 3. Magyarország, szavalja: Török Ferencz. 4. A magyar zászló, szavalja: Keresztes Béla. 5. Magyar népdalok, éneklük: a növendékek. 6. A kis dobos, szavalja: Hauszka Ferencz. 7. Miezurka nem esacsi, meséli: Endre János. 8. Petőfi szobránál, szavalja: Fiszl Károly. 9. Bolond Istók utazása (társasjáték). 10. Ebredj te szunnyadó... éneklük: a növendékek. 11. Zrinyi Miklós, szavalja: Keresztes Béla. 12. Dongovári Péter, szavalja: Török Ferencz. 13. A karmester (társasjáték). 14. A nagy vitéz, szavalja: Major József. 15. Egy előre (lapdajáték). 16. Gólya és békák (társasjáték). 17. Kapós lapda (lapdajáték). 18. Róka és kotlós (társasjáték). 19. Különféle versenyek.

— **A Lőrincz-utcai iskola megnyitása.** A Lőrincz-utcai iskola tantestülete f. évi május hó 22-én d. e. 10^{1/2} órakor iskola megnyitási ünnepélyt rendez. Az ünnepély műsora a következő: 1. Szózat. Éneklük a III. IV. V. osztály növendékei. 2. Tóth József kir. tanfelügyelő beszéde. 3. Illek Vince gondnoksgái elnök beszéde. 4. Az ujpesti iskolák története. Felolvassa Kiss Béla igazgató. 5. Ének és szavaltok. 6. Előkép. 7. Wlassics Gyula közokt. miniszter arcképének leleplezése. 8. Hymnusz. Éneklük a növendékek.

— **Blitzner kerthelyiségeinek megnyitása.** *Blitzner Károly*, jó hírnévnek örvendő vendéglősünk f. é. május hó 19-én nyitja meg István-utcai 9. sz. alatti vendéglőjének kerthelyiségeit, amelyek minden tekintetben ritkítják párjukat Ujpesten. A megnyitó ünnepélyen *Csöke Vilmos*, Komárom híres zenekara fog közreműködni s a vendégek tágas, tiszta s terebélyes fáktól beárnyékolott helyen fogják a valódi embernek a s a friss Szent-Istvánsört élvezhetni. A kitűnő italokhoz éppen olyan kitűnő ételekkel is

szolgál *Blitzner Károly* vendéglője, amelyben a kiszolgálás — köztudomás szerint — kifogástalan. Blitzner Károly kerthelyiségeinek még azaz előnye is meg van, hogy fedett nyári részszel is bír és így a szeszélyes időjárás sem hozhatja még a növendékeket sem zavarba. Ajánljuk a nagy közönség figyelmébe.

— **A Ferencz József-téri elemi és polgári iskola részére** a telek f. hó 15-én a község mérnöke Hoffer Miksa által kitűzetett s az irányzatok és magassági pontok Schreiber Gyula vállalkozónak a helyszínén átadattak. Ezzel kapcsolatosan megjegyezzük, hogy a közoktatásügyi kormány a polgári fiú iskolát egyelőre nem szándékozik felépíteni, ami már szépészeti szempontból sem helyeselhető, mert nagyon furesza kép fog tárnulni a szemlélő elé, ha a Diófa és Nyár-uteza sarkán felépült elemi iskola, — melynek a Diófa és Tavasz-uteza sarkára tervezett polgári iskola a kiegészítő része — csontkán állana s az elemi iskolának tűzfala fog dísztelenül alátekinteni a tere. Am eltekintve ettől, alig lehet elképzelni, miként lesznek egy félig kész épületben a gyermekek elhelyezhetőek s hol fognak az elemi iskola tanulók tornászni, miután a tervszerint a polgáritanulókkal együtt közös tornatermük leend. Nagyon szeretnők ha hírünk e része megzafoltatnék s a Ferencz József-téri elemi iskola a polgári iskolával egyidőben, az eredeti tervek szerint építtetnék föl.

— **Az első számonkérészek** f. é. május hó 13-án tartatott meg előjáróságunk kebelében. Ez alkalommal kitűnt, hogy a f. é. első négy hónapjában 14,507 ügydarab érkezett be s ebből 14,406 ügydarab intézettek el. Az igazolt hátralék 101 darab. Ez minden esetre kedvező eredmény s azt bizonyítja, hogy az előjáróság előadói lelkiismeretesen végzik hivatalos teendőiket.

— **Táncmulatság.** Az ujpesti szervezett munkások f. évi május hó 26-án (Pünkösöd vasárnap) a Szili-féle vendéglőben (Gyár-u. 41. sz.) színelőadással, dal-, szavalt- és confettidobálással egybekötött táncmulatságot rendeznek. Személyjegy 50 fillér, családjegy 1 korona. Kezdeté este 8 órakor. A zenét egy közkedvelt cigányzenekar szolgáltatja. Jegyek csakis a pénztárnál kaphatók. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Jó és olesó ételekről valamint italokról gondoskodva lesz.

— **Tűz.** F. é. május hó 10-kén d. u. 5 órakor a Vázei-ut 9-ik számu házban a Schwartz Eduard-féle istállóban kigyuladt az alomszalma. Szerenesére a tüzet ideje korán észrevették s a Wolfner gyár tüzoltói rögtön eloltották.

— **Az Arany- és Rákóczy-utcai esaterná** építésével kapcsolatosan megemlítjük, hogy a vázei-uti torkolás előtt, a székesfővárosi vízvezeték főnyomó csöve alatt tervezett sziffon, minden nagyobb kalamitás nélkül elkészült, aminek a község mérnöke örül bizonyára a legjobban mert az ehhez hasonló munkák, rendszeren bajjal szokták járni.

— **Sikkasztó föellenőr.** A kassa-oderbergi vasút föellenőrét, Szőnyi kiskárdot nemrég sikkasztásért négy évi fegyházra ítélte a budapesti törvényszék. *A királyi tábla — a törvényszék ítéletét megerősítette*, ami ellen Szőnyi védője Keszits Antal semmisségi panaszt jelentett be.

— **Az örült betörő — ismét megszökött.** Petrovics József kőműves legény, Antal lovasrendőr gyilkosa s többszörös betörő, a kit Czumsteek rendőrkézbessítő egypár hetel ezelőtt a Mátyáshegyen, a Petrezselyem-féle házban, a saját életének kockáztatásával elfogott: ismét megszökött a tébolydából. Ez a veszedelmes ember, a kit most a Lipótmezőn vasajtós és vasrácsos ezellában őriztek, — már hatodszor szökött meg, még pedig oly ügyes módon, hogy elmebetegséggel nehéz a józan eszű embernek ellhinni. Petrovics ez alkalommal fűrészt vagy rás-polyt kerített, s f. é. május hó 13-án hajnalban eltávolította ablakáról a vasrostélyt, kimászott a folyósóra, majd leereszkedett a kertbe, betörte a raktár ajtaját, s elegáns ruhába öltözött, még sétatálcát is vitt magával. A mikor ezzel elkészült, létrát támasztott a magas kőfalhoz s kimászott az utra.

Éppen hogy földet ért a lába, a mikor Vagola Sándor őr, a ki az utolsó pillanatban észrevette a szökevényt, megragadta. Petrovics, a ki még mindig kezében tartotta a nehéz rás-polyt, hirtelen fejbévágta vele az őrt. A szerencsétlen ember bezuzott koponyával eszméletlenül összeesett, — a mire a szökevény tovább állott. A rendőrség egész sereg titkos rendőrt mozgositott, hogy kézre kerítse Petrovicsot, akit az orvos urak valószínűleg addig fognak őrülnék tartani, amíg valakit közülük ki nem rabol s le nem szur.

I R O D A L O M.

* **Szent István palástjának**, a budai várbán őrzött e régi magyar ereklyének hí és szép képét mutatja be a Nagy Képes Világtörténet. Ez a palást a magyar állammal körülbelül egy idős s a mint szálai avultak, ugy erősödött mindig a magyar nemzeti élet. Ma már egy ezredév legendája fűződik hozzá és ez ezredéven kívül egy még sokkal szebb legenda, a női léleknek, a hitvesi hűségnek, a magyar asszonynak legendája. Gizella királyné, a szép bajor hercezkisasszony himezte ezt a palástot a hagyomány szerint, a mely aztán királyi férjének vállaira borult. A mint a szentek alakjait varrta udvarhölgyeivel, beleöltögette a keleti selyemszövetbe fiatal lelkének álmait és ábrándjait. Azóta ehhez a palásthöz nemesak a nemzet. érzés, hanem a nő tisztelete is fűz. Nemesak Szent István királynak, hanem a hitvesi hűségnek az emléke is ez a foszladozó, avatag köntös. Jellemző, hogy a magyar nemzeti életben mily élénk részt vesznek magyar nők s e részvétel a palást történetétől kezdődik. Egész Árpád-kori történetünk olyan, mint egy csodálatos, szég népmese: lehetlenségek valóra válása, harezias nemzet megtérése, vándorló népnek letelepedése, testvérek küzdelme, királyok nagysága, ezek teszik az egészet. És e legendás alakok közt mindig felmerül egy-egy női alak: a férje palástját himező királyné, a királytól védelmet kérő kún leány, a király huga, ki Horvátországot szerzi meg nekünk és Margit királyleány a Nyulak-szigetén. A térítő szent, a hódító hős, a magyarrá váló hitves és a koronás apáca alakjai ugyanazon költői vonásokból vannak véve, a melyek aranszála ragyog ki a népmesék szövetéből. És érdekes, hogy ez az első királyné, a ki e palástot himezte, az első magyar király felesége volt: Bajorországból származott át hozzánk s ezidőszerint az első, a ki viselte és a kinek a férje hosszú idő óta mint az első igazán magyar király, szintén bajor királyleány. Ezt a szent alakot mintha Bajorország visszaadta volna nekünk az ő magyarországi Szent Erzsébetjünkért.

Ennek a legendás történeti multu palástnak a képe van meg a Nagy Képes Világtörténet 107—108. füzetében.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője dr. Marezali Henrik, egyetemi tanár, a kötet szerzője dr. Mika Sándor egy-egy kötet ára díszes félbőrötésben 16 korona: füzeteként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest, Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés utján.

* **Uj hetilap.** *Rákos Vidéke* ezimen új hetilap jelent meg, *Pártényi József* szerkesztésében. Az új társadalmi lap hetenkint egyszer vasárnap jelenik meg és a *Rákos* vidékén lakó érdekeltségnek lesz közlönye. Szerkesztősége és kiadóhivatala Rákos-Szent-Mihályon, Almásy-telep, Lajos-u. 449. szám alatt van.

* **Letört rózsák** E czim alatt egy kis költemény-füzet jelent meg e napokban, mely reánk nézve két okból érdekes és nevezetes. Először azért, mert a költemények arról tanuskodnak, hogy szerzőjüket nemesak érző szívvel, tartalmas gondolatokkal, hanem költői tehetséggel is megáldotta az isteni gondviselés; másodsor azért, mert a „Letört rózsák” szerzője: *Péterfi Gyula*, Ujpest szülötte. A költemények mindegyike figyelemreméltó, de különösen szépek, gondolat- és érzelemdúsak, lendületesek a „Még itt vagyok”... „Barátomhoz”... „Diesérjük hát”... „Hozzát”... s „Mondjuk hát”... cziműek. Az ifju szerző e költemény-füzetét melegen ajánljuk a költészet kedvelőinek figyelmébe. Ara 60 fillér s a szerző tulajdonát képezi.

SPORT.

— **Budapesti tavaszi versenyek.** Az elmúlt hét szenzációja a f. hó 12-én lefutott *Királydíj* volt. Ezt a 100.000 koronával és 4000 korona értékű tiszteletdíjjal dotált versenyt Péchy Andor 3 éves *Falb* nevű peji ménje nyerte meg küzdelem után a téli Derby-favorit *Carasco* és az idén eddig mérsekelt formát mutató *Sabri* ellen. Ezidőszent tehát *Falbot* kell a legjobb hárommévesnek tekintenünk, mert a többi Derbyjelöltök egyre-másra vereséget szenvednek; így *Ormód*, *Booky*, amelyek szenvedett vereségük folytán a fogadási lista éléről hátraszorultak.

A f. hó 11-én lefutott államdíjban szintén egy igen jó ló mutatkozott be; ez *Bruce Lowe*, amely papíron legalább is egyenrangú *Falb*-bal kár, hogy a classicus versenyekből s így a Derbyből is törölve lett.

Ma dől el a kétvések egyik legjobban díjazott versenye a *Károlyi Gyula emlékverseny*, melynek 400000 koronás díjáért a kétvések elítje fog küzdeni. Istállóhírek és eddig mutatott forma alapján e verseny *Messaliance*, *Csokos asszony* és *Helena* közt fog eldőlni. A küzdelemből nagy valószínűség szerint a legjobb zsoke: *Tarol* által lovagolt *Messaliance* fog győztesként kikerülni. Jövő vasárnap a Derby előpróbája az *alagi díj* dől el, amelyben a Derby első favoritja az eddig még sötét *Mr. Jumping* fog bemutatkozni; valószínűleg úgy jár mint elődei és vereséget szenved a *Milne*-mester által kiküldött ló által.

491. végrh. sz. 1901.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujbpesti kir. járásbírósnak 1900. évi V. 3232 3. sz. végzése folytán **Levatic Gusztáv** ügyvéd által képviselt **Lévai takaré- és hitelint.** felperes részére **Piványi Ernő és neje** alperes ellen 1432 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1537 kor. becsült ingóságokra az ujbpesti kir. járásbírósnak V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna **Rákos-palotán, Villa-sor 2. sz. a.** leendő megtartása határidőül 1901. évi május hó 20. napján délután 4 órája kitézetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén beesáron alul is el fognak adadni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujbpesten, 1901. évi május hó 6. napján.
Polgár
kir. bírósági végrehajtó.

V. 395. számhoz. 1901.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujbpesti kir. járásbírósnak 1901. évi V. 4328. sz. végzésével **dr. Neuvirth Ernő** ügyvéd által képviselt **Rohrböck & Söhne** felperes részére **Fischer Dezső** alperes ellen 150 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 983 koronára becsült ingóságokra a fentidézett járásbírósnak fenti számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán **Rpalotán Fő-ut 59. sz.** leendő megtartása határidőül 1901. évi május hó 24. napján délután 2 órája kitézetik ki, amikor a bíróság lefoglalt butorok stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén beesáron alul is el fognak adadni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó

követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Ujbpesten, 1901. évi május hó 4. napján.
Kiss Gyula
kir. bir. végrehajtó.

296. végrh. sz. 1901.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujbpesti kir. járásbírósnak 1900. évi V. 3086 3. sz. végzése folytán **dr. Illés Samu** ügyvéd által képviselt **Eichler Ignác** felperes részére **Zsigmond Agoston** alperes ellen 56 korona követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 632 koronára becsült ingóságokra az ujbpesti kir. járásbírósnak V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna **Rpalotán, Bethlen-u. 30. sz. a.** házban leendő megtartása határidőül 1901-ik évi május hó 20-ik napján délután 3 órája kitézetik, azzal a megjegyzéssel, hogy a f. hó 16-ik napjára kitézett árverés hatályon kívül helyeztetett, a mikor a bíróság lefoglalt butorok stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén beesáron alul is el fognak adadni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujbpesten, 1901. évi május hó 6. napján.
Polgár
kir. bírósági végrehajtó.

Egy ügyes kisasszony

mint pénztárosné felvétetik

Fuchs Testvéreknél, Ujbpest.

Kerthelyiség-megnyitás.

Van szerencsém Ujbpest n. é. közönségének b. tudomására adni, hogy **István-utca 9. sz. a. levő vendéglőm**

Kert-helyiségét

teljesen ujonnan átalakítva

CSÓKA VILMOS

komáromi hírneves zenekarának közreműködésével

vasárnap, f. hó 19-én ünneppélyesen megnyitom.

Főtörekvésem oda fog irányulni, hogy **kitünő ételek**, valamint **valódi hegyi borok** és friss Szt.-István-sör kiszolgálása által igen tisztelt vendégeim igényeit úgy mint eddig, ezután is minden tekintetben kielégítem.

A n. é. közönség becses pártfogását és látogatását kéri

kiváló tisztelettel

Blitzner Károly

vendéglős.

Kerthelyiség-megnyitás.

Van szerencsém Ujbpest n. é. közönségének b. tudomására adni, hogy **Lőrincz-utca 107. sz. a. levő vendéglőm**

Kert-helyiségét

teljesen ujonnan átalakítva megnyitottam, a hol is **zamatos magyar ételek**, valamint **valódi hegyi borok** és friss sör kiszolgálása által igyekezni fogok igen tisztelt vendégeim igényeit minden tekintetben kielégíteni.

A n. é. közönség becses pártfogását és látogatását kéri

kiváló tisztelettel

Vass István

3-2.

vendéglős.

Vendéglő-átvétel.

Van szerencsém Ujbpest n. é. közönségének b. tudomására adni, hogy a

MAGYAR KIRÁLYHOZ

ezimzett vendéglő helyiségemet Ujbpest, Vasut-utca 85. sz. a. ismét átvettem és azt teljesen ujonnan átalakítva saját felügyeletem alatt tovább fogom vezetni.

Főtörekvésem oda fog irányulni, hogy **izletes ételek, valamint kitünő italok** kiszolgálása által igen tisztelt vendégeim minden tekintetben kielégíthessem.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását és látogatását kéri

kiváló tisztelettel

Podruzsik Ferencz

3-3.

vendéglős.

Magyar Biztosítási Iroda

Budapest, VII., Rózsa-utca 35. sz. I. em. 15.

Ezennel értesítjük a biztosító magyar közönséget, hogy Budapesten

Magyar Biztosítási Iroda

ezim alatt egy oly intézményt létesítettük mely a külföldi hasonló nagy vállalatok mintájára, hivatva lesz a biztosítási ügyekben utba igazítással szolgálni, teljesen díjmentesen tanácsot adni s a közönség érdekeit a biztosító vállalatok előtt képviselni.

Irodánk elvállalja az új biztosítások felvételét, a legnagyobb kölcsönöket eszközli ki, eljár károk és perek esetén, nem megfelelő kötvényeket megfelelőekkel kicserél. — Szóval mindazon ügyekben a közönség szolgálatára áll, a hol a bonyolult biztosítási ügyekben tanácsot, utmutatással szolgálhat.

Tekintve, hogy irodánk semminemű ügynökséggel összeköttetésben nem áll, (nem is téveszthető össze ügynökséggel) mindazon kedvezményeket és jutalmakat, melyeket biztosítások közvetítésénél társaságok az ügynöknek fizetni szoktak, mi a feleknek átengedjük.

Semminemű jutalékot vagy költséget fel nem számítunk. Mindazok, a kik valamely társaság képviselőjét előnyös feltételek mellett óhajtják elvállalni, bizalommal forduljanak hozzánk.

Budapest, 1901 április hó 25-én. 3-4.

Magyar Biztosítási Iroda

Budapest, VII., Rózsa-utca 35. sz. I. em. 15.

Arpád-ut 4. sz. házban

üzlethelyiségek lakással s még kisebb-nagyobb lakások azonnal is kiadóak.